

Göteborgs kommun

info@educ.goteborg.se

Beslut för gymnasieskola med yrkes- och introduktionsprogram

efter tillsyn i Burgården Utbildningscentrum 5
i Göteborgs kommun

Tillsyn i Burgården Utbildningscentrum 5

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Göteborgs kommun under hösten 2015. Burgården Utbildningscentrum 5 besöktes av Skolinspektionen mellan den 10-26 november 2015.

Måluppfyllelse och resultat

Skolverkets statistik visar att 66 procent av eleverna på barn- och fritidsprogrammet vid skolenheten, som avslutade utbildningen med avgångsbetyg våren 2015, fick gymnasieexamen. Detta var lägre än genomsnittet i riket (83 procent) och lägre jämfört med föregående läsår då motsvarande siffra var 76 procent. Statistiken visar vidare att läsåret 2014/15 var den genomsnittliga betygspoängen hos elever som avslutade sin utbildning på barn- och fritidsprogrammet 10,9. Motsvarande siffra för riket var 12,5. Jämfört med läsåret 2013/14 har kunskapsresultaten sjunkit avseende genomsnittlig betygspoäng (då låg det på 11,9). Läsåret 2014/15 fick mellan 67 och 98 procent av eleverna med avgångsbetyg minst betyget E i de gymnasiegemensamma ämnena. Det var i Religion 1 som endast 67 procent nådde minst E. Föregående läsår var det i Historia 1 som endast 56 procent nådde minst E.

När det gäller introduktionsprogrammen programinriktat individuellt val och yrkesintroduktion finns det ingen samlad nationell statistik över kunskapsresultaten. Inte heller skolan har redovisat någon sammanställning över elevernas resultat.

Trygghet och studiero

På grund av för få svar saknas det resultat från Skolinspektionens enkät med elever i årskurs 2 som genomfördes under våren 2015. Burgårdens Utbildningscentrum genomför trivselenkäter varje år med elever i årskurs 1 och årskurs 2. Dessa enkäter sammanställs inte per skolenhet, vilket medför att det inte går att utläsa något resultat kring trygghet och studiero som enbart rör elever inom Burgårdens Utbildningscentrum 5. Vid tiden för tillsynsbesöket finns ingen aktuell plan mot kränkande behandling och enkäter som genomfördes med elever under förra läsåret har inte sammanställts och analyserats.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Ingen brist konstaterad	
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande vid vite	2016-04-14
3. Arbetsplatsförlagt lärande, grundläggande behörighet och introduktionsprogram (om yrkesprogram och/eller introduktionsprogram finns vid skolenheten)	Ingen brist konstaterad	
4. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
5. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Föreläggande vid vite	2016-04-14
6. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2016-04-14
7. Styrning och utveckling av verksamheten	Föreläggande vid vite	2016-04-14

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens tillsyn visar på allvarliga och omfattande brister i skolans arbete med trygghet och studiero, det målinriktade arbetet med att förhindra kränkande behandling av elever samt arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd.

Elever och lärare berättar om en närmast kaotisk skolmiljö, som pågått under flera år och som präglas av allvarliga händelser som bränder, smällare, slagsmål, stölder, kränkande tilltalsord och hot. Många elever är rädda för att gå till skolan och undviker vissa områden som upplevs som hotfulla. Trots detta finns det inga kartläggningar, på skolenhetsnivå, av vad som orsakar dessa upplevelser av otrygghet. Vidare visar utredningen att det på

skolenheten saknas ett målinriktat arbete för att förhindra kränkande behandling av elever. Utöver att anställa fler skolvårdar ges få exempel på ett målinriktat arbete som utgår från skolenhetens behov. Utredningen visar också att lärare inte alltid griper in när elever utsätts för kränkande behandling och det finns elever som inte säger till personal om de blir utsatta för kränkande behandling. Rektorn får inte heller kännedom om alla händelser som sker där elever blir utsatta. Dessutom har rektorn inte anmält alla ärenden som hon fått kännedom om till huvudmannen, vilket gör att huvudmannen inte fått kännedom om situationen på skolenheten och inte heller kunnat vidta några åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar.

Skolinspektionens tillsyn visar vidare på omfattande brister i skolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd. Tillsynen visar att det är oklart på skolenheten vad skillnaden mellan extra anpassningar och särskilt stöd är och lärarna känner inte till vilka rutiner som gäller. Enligt lärarna är det vanligaste stödet som eleverna får stöd som ges utanför klassrummet och inte inom ramen för ordinarie undervisning. Det innebär att elever, trots kända svårigheter, inte får de extra anpassningar som de behöver, till exempel i form av förändrat upplägg i undervisningen. Dessutom visar tillsynen att elevers behov av särskilt stöd inte skyndsamt utreds. Vid tiden för tillsynsbesöket är det omkring 60 elever som får vänta i över två månader innan en utredning ens påbörjas. Det finns också exempel på elever i årskurs 2 och 3 som har mellan sju och tolv F i betyg i olika kurser utan att deras behov av särskilt stöd har utretts. Skolinspektionen kan även konstatera att de utredningar som görs ofta är undermåliga och att det därför inte kan säkerställas att eleverna får det särskilda stöd som de behöver och har rätt till. Det finns istället en tradition av att flytta ut de elever som behöver anpassningar utifrån specifika inlärningssvårigheter ur klassrummet, istället för att ge eleverna stöd inom den elevgrupp som eleven tillhör. Det framgår också att tiden för utvärdering av åtgärdprogrammen är för lång. Det bör i detta sammanhang även påpekas att bristerna i fråga om särskilt stöd beskrivs på ett likartat sätt i Skolinspektionens beslut efter kvalitetsgranskning av undervisning på yrkesprogram på Burgårdens Utbildningscentrum 5 år 2014.

Det framgår även av tillsynen att studiehandleddning på modersmålet inte erbjuds alla elever som kan vara i behov av detta. Tillgång till studiehandleddning bedöms i beslutet för huvudmannens ansvarstagande för skolformen gymnasieskola.

Skolinspektionen kan konstatera att inte alla elever ges möjlighet att nå målen med utbildningen. Kunskapsresultaten är låga, till exempel fick endast 66 procent av eleverna med avgångsbetyg i årskurs 3 våren 2015

gymnasieexamen, elevernas genomsnittliga betygspoäng ligger lägre än riket och det finns stora skillnader mellan elevers resultat i olika ämnen. Tillsynen visar att det behöver vidtas en rad åtgärder för att samtliga elever ska ges möjligheter att nå målen för utbildningen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Eftersom det även brister i skolenhetens systematiska kvalitetsarbete, rektorn har till exempel inte analyserat resultaten angivna i ovanstående stycke och inte dokumenterat utvecklingsåtgärder eller utvärderat åtgärder, saknar rektorn kunskap om rätt åtgärder sätts in för att öka måluppfyllelsen. Det dokumenterade systematiska kvalitetsarbete som finns utgår från kunskapsresultat och resultat från arbete med trygghet och studiero från samtliga fem skolenheter inom Burgårdens Utbildningscentrum, och inte från resultat som enbart rör skolenheten. Huvudmannen frågar heller inte efter rektorns systematiska kvalitetsarbete på skolenhetsnivå, det enda huvudmannen begär in är rektorernas gemensamma systematiska kvalitetsarbete för Burgårdens Utbildningscentrum. Det gör att även huvudmannen saknar kunskap om skolenhetens resultat och att inte heller huvudmannen kan vidta några åtgärder som utgår från resultat från Burgårdens Utbildningscentrum 5. Skolinspektionen finner det anmärkningsvärt att likadan brist gällande det systematiska kvalitetsarbetet som identifierades vid tillsynen år 2011 nu på nytt har kunnat konstateras i verksamheten.

Övriga brister som framkommit i tillsynen rör att elevhälsan inte främst arbetar förebyggande och hälsofrämjande och att det inte bedrivs ett tillräckligt förebyggande värdegrundsarbete på skolan.

Av skäl som utvecklas nedan har Skolinspektionen förenat flertalet av föreläggandena i detta beslut med vite. Skolinspektionen kan konstatera att Göteborgs kommun måste vidta kraftfulla åtgärder för att alla elever ska få en utbildning enligt kraven i skollagen och andra författningar.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Göteborgs kommun att vid vite av 900 000 kr senast den 14 april 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Göteborgs kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer ska anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Detta gäller alla elever, oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram. Detta avser också samtliga ämnen som eleven läser, det vill säga såväl gymnasiegemensamma ämnen som programgemensamma ämnen, ämnen inom inriktningar och fördjupningsämnen. Det kan också omfatta undervisning som är förlagd till arbetsplats (APL). Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciell lärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Göteborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan ger eleven skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 5a § skollagen)

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd. (3 kap. 8–9 §§ skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska se till att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.
- Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds, när det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ska rektorn se till att eleven ges sådant stöd på det sätt och i den omfattning som den enskilde eleven behöver, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.
- Rektorn ska se till att åtgärdsprogram utarbetas för en elev om en utredning visar att eleven behöver särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska elevens behov av särskilt stöd och hur det ska tillgodose framgå, liksom hur insatta åtgärder ska följas upp och utvärderas.

Motivering till bedömning av brist

Skyndsamt stöd i form av extra anpassningar

Rättslig reglering

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås,

ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Skolinspektionens utredning

Skolinspektionen har vid tillsynsbesöket intervjuat två lärargrupper. Lärarna uppger att de inte vet vad skillnaden mellan extra anpassningar och särskilt stöd är. Få lärare kan ge exempel på extra anpassningar som sker inom ramen för den ordinarie undervisningen. Det vanligaste stödet är, enligt lärarna, att elever får gå till specialpedagogen eller får extra hjälp på Kunskapsportalen (Burgårdens Utbildningscentrum har en kunskapsportal vid sitt bibliotek som är öppen alla dagar och som är bemannad med lärare i olika ämnen för att ge stöd till eleverna). Lärarna uppger att det inte finns några rutiner vid skolan angående extra anpassningar och särskilt stöd.

Även vid intervjun med representanter för elevhälsan (vid intervjun deltog skolsköterskor, kuratorer och specialpedagoger) framgår att det är oklart för dem vad skillnaden mellan extra anpassningar och särskilt stöd är. Enligt elevhälsan använder de inte alltid dessa begrepp när de pratar om stöd till elever. Elevhälsan uppger att rutinerna kring stöd ser olika ut på de olika skolenheterna och att gemensamma riktlinjer saknas. Enligt elevhälsan är det rättosäkert för eleverna att de gör olika, vilket stöd eleverna får beror på vilket program de går på. Elevhälsan uppger vidare att de flesta eleverna har behov av extra anpassningar. Enligt elevhälsan är det generellt omkring fyra-fem elever i en klass som inte har behov av extra anpassningar. På grund av att det finns så många elever med behov av stöd hinner de inte att, tillsammans med lärarna, kartlägga varje elevs behov, uppger elevhälsan. Istället arbetar elevhälsan med att lärarna ska göra generella anpassningar i klassrummet eftersom det, enligt elevhälsan, passar de flesta elever väldigt bra.

Rektorn uppger i intervju att hon i år inte har gått igenom med lärarna skillnaden mellan extra anpassningar och särskilt stöd. Enligt rektorn finns rutiner, men de används inte fullt ut. Rektorn uppger att lärarna ska dokumentera extra anpassningar och följa upp vilka resultat dessa ger. Enligt lärarna sker ingen sådan dokumentation eller uppföljning.

Skolinspektionens bedömning

Av Skolinspektionens utredning framgår att eleverna inte alltid ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för ordinarie undervisning om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Utredningen visar att såväl lärare som personal vid elevhälsan på skolenheten är osäkra på vad extra anpassningar är för något och vad som skiljer dem från särskilt stöd. Utredningen visar vidare att lärarna inte känner till vilka rutiner som gäller för

arbetet med extra anpassningar på skolenheten. Trots att elevhälsan uppger att de flesta elever har behov av extra anpassningar kan få lärare vid intervjuerna ge exempel på extra anpassningar som sker inom ramen för den ordinarie undervisningen. När lärare inte känner till vilka rutiner som gäller och inte heller vet vad extra anpassningar är för något, finns en uppenbar risk att elever, som har behov av att få extra anpassningar för att klara undervisningen, inte får detta stöd; nyssnämnda uppgifter från elevhälsan och lärare tyder på att så redan är fallet för ett antal elever vid skolenheten. Enligt både elever och lärare är det vanligaste stödet som eleverna får, stöd som ges utanför klassrummet och inte inom ramen för den ordinarie undervisningen. Elevhälsan ger exempel på att de arbetar med att lärare ska göra generella anpassningar eftersom det passar de flesta elever. Elevhälsan uppger att skälet till att det blivit så är att de, tillsammans med lärarna, inte hinner med att kartlägga varje elevs behov på grund av rådande arbetssituation. Skolinspektionen kan konstatera att den typen av generella anpassningar inte utgår från respektive elevs behov och att det då finns en uppenbar risk att eleverna inte får de anpassningar som de behöver i undervisningen. När en kartläggning av elevens behov inte görs blir det i praktiken omöjligt att veta om det är rätt anpassningar som görs och om de får någon effekt.

Skyndsamt utredning av elevers behov av särskilt stöd

Rättslig reglering

I skollagen anges att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Skolinspektionens utredning

Som framgår ovan uppger både representanter för elevhälsan och lärare i intervjuer att det inte finns en tydlig rutin för hur de ska arbeta kring extra anpassningar och särskilt stöd. Av intervjuer med lärarna framkommer att när de identifierar elever som befaras inte nå minst E i kursbetyg anmäls detta till specialpedagogen. Detta sker oftast informellt, de mailar eller "springer på" specialpedagogen. Flera lärare uppger att de inte vet om det finns någon formell gång för hur ärenden ska anmälas. Enligt lärarna deltar de inte på några möten med elevhälsan och de får ingen återkoppling på vad som händer

efter att de anmält en elev till specialpedagogen. Enligt lärarna finns det många elever på skolenheten som behöver mer stöd än vad som ges och de anser att det tar för lång tid innan ett åtgärdsprogram upprättas. Lärarna ger exempel på elever i årskurs 2 som fått "F-varningar" i två år och som fått F i betyg i flera kurser men som ändå inte har något åtgärdsprogram. Enligt lärarna har dessa elever inte heller fått någon hjälp eller stöd. "Jag som lärare ska bara läsa mer för dem, de får flera F, men stöd och åtgärdsprogram finns inte och de har inte varit hos specialpedagog", uppger en av lärarna. Vidare framgår av intervjuer med lärarna att det kan ta flera månader innan elevärenden tas upp på ett elevmöte med elevhälsan och att elever därmed får vänta lika lång tid på att en utredning görs. Lärarna uppger också att utredningarna inte är så formaliserade.

Specialpedagogen bekräftar i intervju att det vanligaste är att lärarna kontaktar henne informellt, och inte använder den blankett som finns, när de anmäler elever som befaras att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, till elevhälsan. Specialpedagogen kontaktar rektorn när hon får in en anmälan.

Både specialpedagogen och rektorn bekräftar att det, vid tiden för tillsynsbesöket, dröjer omkring två månader från det att en anmälan kommit in till det att elevärendet tas upp på ett elevmöte med elevhälsan. Enligt specialpedagogen beror det på att de är i slutet av terminen vilket gör att många elever har anmälts och att de måste göra prioriteringar bland elevärenden. Rektorn uppger att det handlar om omkring 60 elever som behöver utredas och att de inte hinner utreda alla denna termin.

Vid tillsynen av Burgårdens Utbildningscentrum 5 har Skolinspektionen tagit del av betygskataloger från olika årskurser på skolenheten. Av dessa framgår att många elever har fått F i betyg i en eller flera kurser. Skolinspektionen har därefter bitt att få ta del av tre elevers individuella studieplaner, två elever i årskurs 2 och en elev i årskurs 3. Eleverna har mellan sju och tolv F i betyg i olika kurser. Enligt rektorn har det aldrig gjorts några utredningar för dessa elever.

Skolinspektionens bedömning

Av Skolinspektionens utredning framgår att skolan inte har ett fungerande arbete för att uppmärksamma, anmäla och skyndsamt utreda om elever har behov av särskilt stöd. Utredningen visar att ett flertal lärare inte känner till rutinen för att anmäla till rektor när de befarar att en elev har behov av särskilt stöd. Oftast sker en informell anmälan från lärare till specialpedagogen och det är inte alltid denna dokumenteras. Riskerna med att en enhetlig rutin inte används vid anmälan om befarade behov av särskilt stöd, och att anmälan inte

görs skriftligen, är att alla elevers behov av särskilt stöd inte fångas upp och att elevärenden "faller mellan stolarna": i båda fallen riskerar elever att bli utan det särskilda stöd de har rätt till. Vidare framkommer, vid intervjuer med representanter för elevhälsan och rektorn, att det vid tiden för tillsynsbesöket kan dröja flera månader innan elevärenden som anmäls tas upp vid elevmöte med elevhälsan och att dessa elevers utredningar då dröjer lika länge. Under denna tid sker oftast ingen förändring i elevens undervisningssituation enligt lärarna. Det finns exempel på elever i årskurs 2 och 3 som har mellan sju och tolv F i betyg i olika kurser utan att deras behov av särskilt stöd har utretts. Sammantaget gör Skolinspektionen bedömningen att skolans arbetsgång när det gäller arbetet med elever som befaras inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås visar stora brister. Detta måste snarast åtgärdas, annars riskerar elever som kan vara i behov av stöd att inte få en utredning och därmed inte heller det stöd eller särskilda stöd de är i behov av.

Särskilt stöd utifrån behoven och uppföljning av åtgärder beslutade i åtgärdsprogram

Rättslig reglering

I skollagen anges att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Särskilt stöd får ges i stället för den undervisning eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör om inte annat följer av denna lag eller annan författning (3 kap. 7 § skollagen). Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Av skollagen framgår att om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. Enligt läroplanen för gymnasieskolan har rektorn ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att elever som behöver särskilt stöd eller andra stödåtgärder får detta.

Skolinspektionens utredning

Som framgår ovan har såväl lärare som representanter för elevhälsan uttryckt en osäkerhet kring skillnaden mellan vad som är extra anpassningar och särskilt stöd. Av intervjuer med lärare framgår att det vanligaste stöd som ges vid skolenheten är att eleverna får läshjälp enskilt eller i grupp hos specialpedagogen. Eleverna kan också få läxhjälp på Kunskapsportalen. Enligt

lärarna kan eleverna bara få stöd i matematik och svenska. Enligt lärarna finns det brister i elevers rätt till särskilt stöd. Lärarna uppger att det är en oklar gång som tar mycket tid. Lärarna uppger också att det vanliga är att *"man hellre tar bort kurser än tillför resurser, man reducerar program"*. Vidare uppger lärarna att det finns elever som har särskilt stöd, men som *"inte går dit"* och då blir de inte heller uppföljda. Flera lärare uppger också att uppföljningen av elever brister, lärarna vet inte alltid vad som beslutats efter att en elev tagits upp på ett elevhälsomöte och de vet inte heller alltid om eleverna har ett åtgärdsprogram.

Representanter för elevhälsan uppger att lärare oftast vill att eleverna ska ges stöd av någon annan än läraren. Elevhälsan ger exempel på att elever kan få göra praktik istället för skolförlagd undervisning och att vissa kurser då genomförs på praktiken. En del elever får gå ett fjärde år. Vidare framgår av intervjun med elevhälsan att särskilt stöd också kan innebära *"en annan syn på elevers närvaro"* där det viktiga är att elever närvarar utan att det förväntas att elever når minst de kunskapskrav som ska nås i kursen under terminen. Då kan vissa kurser tas bort och andra kurser kan förlängas. Enligt elevhälsan kan kanske en orsak till den stora frånvaron på Burgårdens Utbildningscentrum vara att elever inte får det stöd de behöver. Specialpedagogen uppger vidare att elevhälsan kan bli bättre på att återkoppla till lärarna angående vad som tas upp på elevhälsomötena.

Enligt rektorn vill lärarna helst skicka elever i behov av stöd till specialpedagogen. Som exempel på särskilt stöd uppger rektorn att elever kan få enskild undervisning av specialpedagogen, samtalsstöd och i de fall där APL (arbetsplatsförlagt lärande) fungerar bättre kan elever få undervisning där istället. Vid Skolinspektionens kommunikering av protokoll anger rektorn att *"ingen elev på barn- och fritidsprogrammet har reducerat program. Jag har aldrig beviljat det. Däremot flyttas ibland kurser till ett fjärde år. Dessa elever har alltid åtgärdsprogram, mentor och undervisande lärare informeras."* Vid Skolinspektionens genomgång av betygskatalager framkommer dock exempel på elever som har reducerat program.

Både elevhälsan, lärare och rektorn uppger att elevernas behov av stöd är mycket större än de resurser som finns på skolenheten.

Rektorn uppger att det finns omkring 30 elever med åtgärdsprogram på skolenheten. Skolinspektionen har inför tillsynen tagit del av några exempel på åtgärdsprogram och tillhörande utredningar. Av dessa framgår inte alltid vilka elevernas behov är. Som exempel på behov anges i både utredningar och åtgärdsprogram att eleverna är *"skoltrötta, har tappat motivationen och behöver miljöombyte"* eller *"har ångest inför skolsituationen och inte kan utsättas för krav eller"*

stressiga situationer". Målen för eleverna kan till exempel vara att *"eleven ska bli motiverad att fortsätta sina studier och förhoppningsvis klara sin utbildning"* eller att *"få eleven tillräckligt mentalt frisk för att klara av att ta sig till skolan och klara studier på heltid"*. Exempel på åtgärder är att eleverna gör praktik under en termin eller flera läsår där en eller inga kurser läses skolförlagda (i ett fall förläggs all undervisning på distans på elevens APL-plats), tid hos specialpedagog, anpassad undervisning i en kurs, schemalagd tid i Kunskapsportalen och tid för kuratorsamtal. För en elev är en av åtgärderna att eleven under en termin endast ska läsa ett grundskoleämne för att bli godkänd för att bli fullt behörig till gymnasiet. Det framgår inte i åtgärdsprogrammen hur undervisningen konkret ska anpassas efter elevernas behov. Tidspannet inom vilket utvärdering av effekten av insatta åtgärder ska ske varierar mellan fyra och sju månader. I ett av åtgärdsprogrammen saknas datum för när uppföljning och utvärdering av åtgärderna ska ske. I samma åtgärdsprogram framgår att under "resultat av utvärderingen" att nytt åtgärdsprogram inte ska upprättas. Rektorn har dock inte fattat beslut om att det inte ska utarbetas ett nytt åtgärdsprogram för eleven.

Skolinspektionens bedömning

Av Skolinspektionens utredning framgår att ansvariga på skolan inte ger elever i behov av särskilt stöd det särskilda stöd som de behöver. Utredningen visar att skolans resurser ibland tillåts begränsa det särskilda stöd en elev erbjuds. Lärarna berättar således att eleverna bara kan få stöd i matematik och svenska och att man vid skolan hellre stryker kurser eller reducerar program, än tillför resurser. Även rektorn och elevhälsan uppger att elevernas behov av stöd är mycket större än de resurser som finns på skolenheten. Skolinspektionen kan konstatera att det på skolenheten finns en tradition av att flytta ut de elever som behöver individanpassning utifrån specifika inlärningssvårigheter ur klassrummet, istället för att ge eleverna stöd inom den elevgrupp som eleven tillhör: det vanligaste stödet är att elever får enskild undervisning av specialpedagogen eller att elever får sin undervisning på sin APL-plats.

Av de exempel på åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår inte heller alltid elevens behov eller vilka kurser som elever riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås i. Av Skolverkets Allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram (SKOLFS 2014:40) framgår att det är viktigt att undvika värdeladdade formuleringar om personliga egenskaper eller generaliseringar av karaktärsdrag som till exempel "utan drivkraft", eftersom den typen av formuleringar kan påverka elevens självuppfattning på ett negativt sätt. Utredningen visar att det i åtgärdsprogrammen anges värdeladdade formuleringar om elevers egenskaper

som exempelvis elevers "mentala hälsa", att elever är "skoltrötta" och har "tappat motivationen". Det framgår också att tiden för utvärdering av åtgärdsprogrammen är för lång. Det är inte acceptabelt att ett åtgärdsprogram som innebär exempelvis att en elev i princip får hela sin utbildning förlagd till APL följs upp och utvärderas först så lång tid som sju månader efter fattat beslut. Utredningen visar också att det för en elev inte fattats ett formellt beslut av rektorn om att inte utarbeta ett nytt åtgärdsprogram. Det innebär att det inte finns något beslut som elev eller vårdnadshavare tagit del av och därmed har de inte fått någon möjlighet, att överklaga att inget nytt åtgärdsprogram utarbetats.

I samband med Skolinspektionens kvalitetsgranskning av undervisning på yrkesprogram vid Burgårdens Utbildningscentrum 5 (Dnr 400-2013:2457, beslut 2014-06-03) identifierades skolans arbete med särskilt stöd och åtgärdsprogram som ett utvecklingsområde. Av beslutet framgår att skolan behövde utveckla uppföljning och utvärdering av olika stödinsatser samt att det i åtgärdsprogrammen tydligt behövde framgå elevernas behov och hur åtgärdena tillgodoser elevernas behov. Skolinspektionen finner det anmärkningsvärt att likadana brister som påpekades av Skolinspektionen vid nämnda kvalitetsgranskning kvarstår vid den regelbundna tillsynen.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 10 § skollagen förelägga en skolhuvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen förenas med vite. Ett föreläggande ska, enligt 26 kap. 27 § andra stycket skollagen, förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Som konstaterats ovan uppfyller Göteborgs kommun inte de krav som följer av de författningar som gäller för verksamheten. Kommunen föreläggs därför att avhjälpa bristerna genom att vidta de åtgärder som beskrivits ovan.

Skolinspektionen har vid tillsynen kunnat konstatera omfattande brister i skolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd.

Tillsynen har bland annat visat att det kan dröja flera månader från det att en anmälan om befarat behov av särskilt stöd anmälts till dess att det tas upp och utreds av elevhälsan, och att det under denna tid oftast inte sker någon förändring i elevens undervisningssituation. Det har även bland annat

framkommit att skolans resurser ibland får bestämma vilket särskilt stöd en elev ges och att extra anpassningar ofta riktas mot en hel grupp, utan att hänsyn tagits till elevernas enskilda behov.

De brister som kunnat konstateras i verksamheten måste betecknas som allvarliga. Att elever inte utreds skyndsamt, utan ibland får vänta flera månader enbart på att en utredning av deras stödbehov ska initieras, innebär att eleverna kan ha fråntagits ett nödvändigt, och berättigat, stöd för att klara sin skolgång. Att någon förändring i elevernas undervisningssituation under utredningstiden heller ofta inte görs, innebär att eleverna hamnar i ett ännu sämre läge. Att det finns många elever vid skolenheten med behov av stöd i form av extra anpassningar och särskilt stöd framgår av de intervjuades utsagor och torde även framgå av den låga måluppfyllelse som eleverna vid skolenheten har: Endast 66 procent av eleverna med avgångsbetyg i årskurs 3 våren 2015 fick gymnasieexamen, elevernas genomsnittliga betygspoäng ligger lägre än riket och det finns stora skillnader mellan elevers resultat i olika ämnen (läsåret 2014/15 nådde till exempel endast 67 procent av avgångseleverna minst E i Religion 1 och föregående läsår var det endast 56 procent av avgångseleverna som nådde minst E i Historia 1).

Det är högst sannolikt att dessa brister, som drabbar de elever vid skolan med störst stödbehov, haft en negativ inverkan på elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen. Dessa elevers situation riskerar att bli än sämre i och med att arbetet med extra anpassningar inte heller fungerar vid skolan.

Om bristerna nu tillåts fortgå inom detta centrala område är det troligt att bristerna även framöver kan komma att få allvarliga konsekvenser för eleverna. De elever som drabbas av bristerna är framförallt sådana som får betraktas som särskilt utsatta. Det är därför angeläget att bristerna inom detta centrala område snarast rättas till.

Med hänsyn till bristernas allvar, de konsekvenser bristerna redan fått och framöver riskerar att få för eleverna samt den tid under vilken bristerna fortgått, och mot bakgrund av övriga brister av allvarlig karaktär som kunnat konstateras i verksamheten, bedömer Skolinspektionen att föreläggandet ska förenas med vite.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studietrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Detta gäller alla elever,

oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram. Det kan därmed också avse miljöer utanför skolan men som ingår i skolans verksamhet, exempelvis på arbetsplats (APL). Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Göteborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6–10 §§ skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska se till att utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.
- Rektorn ska se till att det vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Motivering till bedömning av brist

Trygghet och studiero

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Skolinspektionens utredning

Skolinspektionen har vid tillsynsbesöket intervjuat elever från de olika årskurserna inom barn- och fritidsprogrammet liksom elever inom introduktionsprogrammen programriktat individuellt val och yrkesintroduktion. Intervjuerna har genomförts både i grupp och enskilt. Av intervjuerna med eleverna framgår att flera av dem upplever Burgårdens Utbildningscentrum som en otrygg miljö. Elever ger exempel på att det förekommer droger, stölder, bränder på toaletter, smällare, bråk och slagsmål i korridorer, hårda ord och mobbning samt att elever hotar både lärare och andra elever. Flera elever uppger att de inte vill gå till skolan på grund av den

otrygga miljön och många uttrycker att *"det är kaos på skolan"*. Eleverna tar också upp att skolan ligger centralt och att det är en öppen skola där många personer vistas i som eleverna inte känner igen. Flera ger uttryck för en stark rädsla att ett dåd liknande det som hände vid Kronans skola i Trollhättans kommun skulle kunna inträffa även på Burgårdens Utbildningscentrum. Enligt eleverna kom det vid ett tillfälle in en elev på en lektion som var utklädd som "terrorist", viftade med ett knivliknande föremål och uttalade hot vilket skrämde dem och flera elever började gråta. Eleverna pekar ut vissa områden på Burgårdens Utbildningscentrum som känns otrygga: skolans olika entréer, korridorerna utanför skolmatsalen, biblioteket och uppehållsrummet, i skolmatsalen och i uppehållsrummet samt flera områden i B-huset. Elever i årskurs 3 beskriver det som att situationen har förvärrats under de år de har gått på skolan.

Lärare bekräftar i intervjuer elevernas bild av en otrygg skolmiljö och de pekar ut samma områden som otrygga som eleverna gör. Av intervjuer med lärare framgår att lärare ibland måste följa elever ut från skolan på grund av att eleverna är för rädda för att gå själva genom vissa platser. Enligt lärarna finns det områden som elever undviker att vistas i. Lärare uppger vidare att det finns elever som trakasserar andra elever verbalt och att många elever är rädda. Enligt lärarna finns det trygghet i klassrummen, men inte i korridorerna. Lärarna uppger att det finns många elever som istället för att delta på lektioner vistas i korridorerna och att det bidrar till en otrygg miljö. Skolan är stor med många elever och även elever från andra skolor, liksom obehöriga personer, vistas i lokalerna. Lärarna beskriver det som att det är otryggt och rörigt och att det hela tiden händer saker. Vidare framgår av en av intervjuerna med lärare att situationen på skolan har varit sådan här de senaste fyra-fem åren och att det accelererat den senaste tiden. De beskriver förra året som "katastrofalt" med incidenter hela tiden. I år har det enligt lärarna blivit något bättre, men det är långt ifrån bra.

Representanter för elevhälsan bekräftar i intervju lärares och elevers bild av en otrygg skolmiljö och de nämner samma områden som otrygga som dessa uppgett. Enligt elevhälsan finns det elever som inte vågar gå in på skolan och elever som tar utevägar för att slippa gå igenom platser som upplevs som otrygga eftersom olika gäng samlas där. Elevhälsan uppger att det är ett problem att skolan är stor lokalmässigt, att det finns så många in- och utgångar, att skolan är öppen och att det vistas elever där som inte går på skolan.

Av intervju med rektorn framgår att hon är medveten om att vissa elever känner sig otrygga på skolan. Vid kommunikering av Skolinspektionens protokoll anger rektorn att arbetet med detta upptar en stor del av hennes

vardag. Av intervjun med rektorn framgår dock att hon inte är medveten om alla de områden som elever, lärare och elevhälsan uppger som otrygga platser. Enligt rektorn är det ett problem att skolan är stor lokalmässigt och därmed svår att övervaka, liksom att det finns många externa verksamheter i lokalerna vilket gör att det är svårt att veta vilka personer som hör till skolan. Rektorn uppger att det är ett återkommande problem med elever som skjuter smällare inne på skolan efter varje nyår. När det gäller bränder uppger rektorn att det i höst varit färre bränder än förra hösten.

Studieron på lektionerna beskriver eleverna som att den varierar beroende på lärare. Under vissa lektioner är det, enligt eleverna, mycket prat som stör studieron och det är inte alltid att läraren säger till elever som stör. Både lärare och elever uppger att det är vanligt att elever i korridorer öppnar klassrumsdörrar och gapar något in i klassrummen så att pågående lektioner störs.

Representanter för elevhälsan uppger i intervju att det är ett stort problem med studieron på barn- och fritidsprogrammet. Enligt elevhälsan är det många elever som stör och de uppger att lärarna är olika skickliga på att hålla studiero i klassrummen. Elevhälsan uppger att det inte finns någon plan för hur de ska arbeta med detta, det är för många elever det handlar om, lärarna är för ensamma och får inte det stöd de hade behövt. Att det är brist på grupprum och att det i sådana fall hade behövts två pedagoger är andra saker som elevhälsan lyfter fram.

Skolinspektionens bedömning

Av Skolinspektionens utredning framgår att det finns elever som inte är trygga på skolenheten. Elever, lärare och elevhälsan ger en samstämmig bild av en närmast kaotisk skolmiljö som präglas av allvarliga händelser som bränder, smällare, slagsmål, stölder, kränkande tilltalsord och hot. Många elever är rädda för att gå till skolan och undviker vissa områden som upplevs som hotfulla. Rektorn är inte medveten om alla de områden som övriga intervjuade pekar ut som otrygga platser. Utredningen visar också att situationen har pågått under flera år och enligt både elever och lärare har det förvärrats de senaste åren, även om lärarna uppger att situationen detta år blivit något bättre jämfört med förra året. Vidare framgår det av utredningen att det i vissa situationer finns brist på studiero. Både elever och lärare uppger att det kan vara pratigt på lektionerna och att det händer att lektioner störs av elever som öppnar klassrumsdörrar och gapar något under pågående lektioner. Lärarna erbjuds heller inte stöd och ledning av till exempel elevhälsan i arbetet för att skapa studiero.

*Målinriktade arbetet för att motverka kränkande behandling***Rättslig reglering**

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Vidare anger skollagen att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Huvudmannen eller personalen får inte utsätta en elev för kränkande behandling. En lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skolinspektionens utredning

Vid tiden för tillsynsbesöket finns ingen aktuell plan mot kränkande behandling. Den plan som rektorn skickat in till Skolinspektionen inför tillsynen "Likabehandlingsplan 2014-15. Plan mot diskriminering och kränkande behandling. Burgårdens Utbildningscentrum, August Kobbs gymnasium" gäller föregående läsår. I planen anges att kartläggning sker genom trivselenkäter till elever i årskurs 1 och 2, enkäterna analyseras och olika åtgärder beskrivs. Både enkäter och åtgärder är generella för hela Burgårdens Utbildningscentrum och August Kobbs gymnasium, det finns inga resultat eller åtgärder redovisade som bygger på en kartläggning av situationen på skolenheten Burgårdens Utbildningscentrum 5. I "likabehandlingsplanen" redovisas resultat och analys från en kartläggning som genomfördes med elever vårterminen 2013. Av den kartläggningen framgår att det finns platser där elever inte känner sig trygga. Det gäller entréerna i A- och B-husen, där också folk som inte går på skolan uppehåller sig, det gäller vägen till matsalen, vissa korridorer och gemensamhetsutrymmen. Även stölder anges som en otrygghetsfaktor. Många elever har även upplevt sig trakasserade av andra elever genom språkbruk och otrevliga blickar, som exempel anges trakasserier för sexuell läggning, religion, kön etnicitet. Det finns inga enkätresultat redovisade från år 2014. I dokumentet "Augustirapport 2015, skola, Burgårdens

Utbildningscentrum" anges under delaktighet och inflytande att "resultatet av trivselenkäten visar att tryggheten på skolan behöver förbättras". Vilken trivselenkät som syftas på framgår inte. Vidare framgår av "Augustirapporten" att i senaste medarbetarenkäten var det 25 procent av personalen som hade upplevt sig kränkta i någon form. Som åtgärd har en temadag om likabehandling genomförts under hösten 2015 för samtlig personal som arbetar inom Burgårdens Utbildningscentrum.

Elever uppger i intervjuer att personalen inte alltid griper in, eller anmäler till rektorn, när det händer saker som exempelvis när elever skjuter smällare eller uttalar hot. Flera elever känner inte till om det finns en plan mot kränkande behandling. Eleverna uppger att det enda skolan har gjort är att anställa fler skolvärdar. En elev uppger att hen pratat med områdeschefen om situationen på skolan, men enligt eleven ledde inte det till några åtgärder. "Alla får göra vad de vill här på skolan och vi får inte den hjälp vi behöver", uppger eleven. Några elever uppger att de inte säger till personal om de blir utsatta för kränkande behandling, de säger att lärare i sådana fall förstorar upp det och de är rädda att saken bara skulle bli värre om de skulle berätta vad som hänt. Elever i årskurs 3 uppger att de inte kan se att tryggheten förbättras något under de år de gått på skolan.

Lärare uppger i intervjuer att de endast i årskurs 1 arbetar med planen mot kränkande behandling. De anser också att planen inte räcker för de problem som finns på skolan. Andra lärare uppger att planen är en ren skrivbordsprodukt och att den inte används alls. När lärare ska ge exempel på målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever uppger de att de fått reda på att de ska röra sig mer i korridorerna (vilket de säger att de inte har tid med) och att de ska prata om värdegrund på lektionerna (vilket inte räcker säger de eftersom problemen är på en helt annan nivå). Flera åtgärder ligger mer på planeringsstadiet enligt lärarna. Som exempel nämner de att det diskuteras att införa passerkort, men de säger samtidigt att detta är något som diskuterats under flera år. Enligt lärarna går det inte att säga till elever som missköter sig om de inte redan har en relation till eleverna, annars är eleverna bara "kaxiga" och till slut orkar inte lärarna säga till mer. Lärarna uppger att problemen som finns på skolan ligger på förvaltningsnivå och att det inte är bra för skolmiljön att Burgårdens Utbildningscentrum numer enbart har yrkesprogram och introduktionsprogram.

Rektorn uppger i intervju att de har utvärderat föregående läsårs plan mot diskriminering och kränkande behandling, men att de inte har hunnit göra en ny plan som gäller för läsåret 2015/16. Av intervju med rektorn framgår att det inte går att utläsa ur trivselenkäten vad eleverna på Burgårdens

Utbildningscentrum 5 har svarat. Rektorn kan inte svara på hur hennes enhet urskiljs i planen och hon uppger att hon därmed inte heller kan veta om de åtgärder angående att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever, som är beskrivna i planen, är rätt åtgärder för hennes skolenhet. Som exempel på åtgärder nämner rektorn att Burgårdens Utbildningscentrum utökat antalet skolvårdar från två till fyra. I den skriftliga redogörelsen från rektorn som inkommit till Skolinspektionen inför tillsynen anger rektorn att all personal deltagit i utbildning kring likabehandling, att en temavecka, "kärleken är fri", genomförts på hela Burgårdens Utbildningscentrum under hösten och att de i samband med läsårstart arbetar med att framförallt elever i årskurs 1 ska lära känna varandra och då genomför olika värderingsövningar. Enligt rektorn sker det inte mycket kränkande behandling av elever, eller så sker det utan att det kommer till rektorns kännedom, uppger hon. Angående händelsen med en elev som var utklädd och skrämde andra elever har den inte anmälts till rektorn varför hon inte känner till den. Vidare framgår av intervjun med rektorn att hon inte anmäler alla händelser där en elev upplever sig ha blivit utsatt för kränkande behandling till huvudmannen. *"Om det är utrett så skickar jag det inte vidare, jag inser att det har brustit där"*, uppger rektorn. De senaste tolv månaderna har rektorn anmält ett fall av kränkande behandling till huvudmannen.

Representanter för elevhälsan uppger i intervju att orsaken till att det inte finns en gällande plan mot diskriminering och kränkande behandling beror på att den rektor som tidigare ansvarat för planen har slutat. Enligt elevhälsan har inte någon av de andra rektorerna tagit över ansvaret och deras uppfattning är att arbetet med planen nu "hänger i luften" och att arbetet inte förankras hos personal och elever. Gällande den inaktuella planen uppger elevhälsan uppger att de alltid arbetat för att den ska gälla hela Burgårdens Utbildningscentrum och inte uppdelat på respektive skolenhet.

Skolinspektionens bedömning

Som framgått ovan visar Skolinspektionens utredning att det finns elever som inte är trygga på skolenheten. Trots detta finns det inga kartläggningar, på skolenhetsnivå, av vad som orsakar dessa upplevelser av otrygghet. De trivselenkäter som genomförs bryts inte ned på skolenhetsnivå vilket gör att rektorn inte vet om de åtgärder som sätts in för att förebygga kränkande behandling av elever är rätt åtgärder för hennes skolenhet. Det är angeläget att skolan så snart som möjligt kartlägger orsakerna till de kränkningar som förekommer och till varför skolmiljön av så många uppfattas som otrygg och att effektiva åtgärder sedan sätts in för att förhindra kränkningar och för att tillförsäkra eleverna den skolmiljö de har rätt till. Det finns inte heller en plan

mot diskriminering och kränkande behandling som gäller för aktuellt läsår. Skolinspektionen finner detta anmärkningsvärt, särskilt med tanke på att Burgårdens Utbildningscentrum redan våren 2013 identifierade stora brister gällande tryggheten för eleverna. Dessutom har inga resultat från trivselenkäter, vare sig för våren 2014 eller våren 2015, sammanställts och analyserats.

Vidare visar utredningen att det på skolenheten saknas ett målinriktat arbete för att förhindra kränkande behandling av elever. Utöver att anställa fler skolvårdar (dessa arbetar för samtliga skolenheter på Burgårdens Utbildningscentrum) ges få exempel på ett målinriktat arbete som utgår från skolenhetens behov. Elever uppger att lärare inte alltid griper in när elever utsätts för kränkande behandling och det finns elever som inte säger till personal om de blir utsatta för kränkande behandling. Personal anmäler inte alltid till rektorn alla händelser som sker, vilket gör att rektorn inte fått kännedom om dem (vilket exemplet med eleven som klädde ut sig och hotade andra elever visar). Rektorn har inte heller anmält alla ärenden som rektorn fått kännedom om till huvudmannen, vilket gör att huvudmannen inte fått kännedom om hela situationen på skolenheten och inte heller kunnat vidta några åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar.

Sammanfattningsvis visar utredningen på allvarliga och omfattande brister, som pågått under flera år, i skolenhetens arbete med trygghet och studiero och i det målinriktade arbetet med att förhindra kränkande behandling av elever.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 10 § skollagen förelägga en skolhuvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen förenas med vite. Ett föreläggande ska, enligt 26 kap. 27 § andra stycket skollagen, förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Som konstaterats ovan uppfyller Göteborgs kommun inte de krav som följer av de författningar som gäller för verksamheten. Kommunen föreläggs därför att avhjälpa bristerna genom att vidta de åtgärder som beskrivits ovan.

Skolinspektionen har vid tillsynen kunnat konstatera omfattande brister i tryggheten och studieron vid skolan och i skolans arbete för att motverka kränkande behandling.

Tillsynen har visat att skolmiljön vid skolan är närmast kaotisk, med allvarliga händelser som bränder, smällare, slagsmål, stölder, kränkande tilltalsord och hot. Många elever är rädda för att gå till skolan och undviker vissa områden som upplevs som hotfulla. Av intervjuer framgår att lärare ibland måste följa elever ut från skolan på grund av att eleverna är för rädda för att gå själva genom vissa platser. Tillsynen har också visat på brister i studieron och att skolans arbete för att motverka kränkande behandling är otillräckligt.

Att lektioner störs på det sätt som framkommit, och att elever upplever sig otrygga i skolmiljön, medför att elever inte ges den skolmiljö de enligt skollagen har rätt till. Det medför också att det blir svårt för lärare att bedriva en ordentlig undervisning och för eleverna att ta till sig denna. Om detta tillåts fortgå under en lång tid riskerar det att få konsekvenser för elevernas lärande och resultat. Bristerna i tryggheten och studieron vid skolan har redan pågått under flera års tid och har, enligt såväl lärare som elever, förvärrats de senaste åren. Att skolans förebyggande arbete för att motverka kränkande behandling brister försvårar arbetet med att komma till rätta med de omfattande bristerna som kunnat konstateras inom detta centrala område. Det är angeläget att bristerna inom detta område snarast rättas till.

Med hänsyn till bristernas allvar, de konsekvenser bristerna redan fått och framöver riskerar att få för eleverna samt den tid under vilken bristerna fortgått, och mot bakgrund av övriga brister av allvarlig karaktär som kunnat konstateras i verksamheten, bedömer Skolinspektionen att föreläggandet ska förenas med vite.

Skolinspektionen har informerat Arbetsmiljöverket angående ovanstående brister.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Analysen ska omfatta hela utbildningen och inte avgränsas till exempelvis resultat enbart i gymnasiegemensamma ämnen utan ska också omfatta uppföljning av resultat i fördjupningsämnen, från lärande som sker på arbetsplats (APL) och undervisning på introduktionsprogram. Förbättringsåtgärder kan exempelvis vara att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor

fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Göteborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4–6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska tillsammans med personalen följa upp skolenhetens resultat samt resultatet av arbetet med trygghet och studiero. Uppföljningen ska genomföras i relation till de nationella målen.
- Det som framkommer vid uppföljningen ska analyseras. Utifrån analysen ska rektorn besluta om nödvändiga utvecklingsåtgärder. Rektorn ska också planera för och se till att åtgärderna genomförs.
- Rektorn ska se till att uppföljning, beslut om åtgärder och planering för att genomföra dessa dokumenteras.

Motivering till bedömning av brist

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska rektorn ansvara för att det vid skolenheten genomförs ett kvalitetsarbete som består i att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska

kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Om det framkommer att det finns brister i verksamheten ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Enligt läroplanen ansvarar rektorn för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Rektorn har ansvaret för skolans resultat.

Skolinspektionens utredning

Av den dokumentation som inkommit till Skolinspektionen inför tillsynen framgår att det saknas ett systematiskt kvalitetsarbete som tar sikte på skolenheten och som utgår från en uppföljning av elevers kunskapsresultat och resultat från arbetet med trygghet och studiero. I dokumenten "Handlingsplan för kvalitetsarbetet Burgårdens Utbildningscentrum 2014-2015, program för kvalitetsutveckling", "Augustirapport 2015, skola, Burgårdens Utbildningscentrum" samt "Verksamhetsplanering 2015, skola, Burgårdens Utbildningscentrum" finns inget beskrivet som handlar om elevers resultat för skolenheten Burgårdens Utbildningscentrum 5. Dokumenten beskriver resultat, analys och utvecklingsåtgärder som gäller för Burgårdens Utbildningscentrum som helhet (fem skolenheter ingår).

I handlingsplanen (som inte är reviderad utan gällde för läsåret 2014/15) beskrivs bland annat utbildningsförvaltningens program för kvalitetsutveckling som alla skolor i förvaltningen ska arbeta med. Augustirapporten tar upp Burgårdens Utbildningscentrums förutsättningar, lokala mål, nyckeltal och kvalitetsutveckling. Under avsnittet "nyckeltal" framgår bland annat att 55 procent av samtliga elever som avslutade utbildningen läsåret 2014/15 fick gymnasieexamen och att den genomsnittliga närvaron för samtliga elever samma läsår låg på 78 procent. Genomströmning för elever inom introduktionsprogrammen på Burgårdens Utbildningscentrum redovisas också. Det framgår dock ingenstans hur det går för eleverna inom Burgårdens Utbildningscentrum 5, inga resultat för barn- och fritidsprogrammet eller resultat för introduktionsprogrammen inom enheten (programinriktat individuellt val och yrkesintroduktion) redovisas. Under "delaktighet och inflytande" framgår att Burgårdens Utbildningscentrum varje år genomför en trivselenkät som berör elevernas arbetsmiljö, trivsel och trygghet där det konstateras att *"resultatet av trivselenkäten visar att tryggheten på skolan behöver förbättras"*. (Som framgår av bedömningsområde *Trygghet och studiero*, är den senaste trivselenkäten som sammanställts och analyserats från våren 2013.)

Skolinspektionen har också tagit del av dokumenten "Handlingsplan för BF, utifrån resultatet av medarbetarenkäten 2014" och "Analys av systematiskt kvalitetsarbete BF, läsåret 2014/15". Inget av dokumenten utgår från

uppföljning av elevers kunskapsresultat och resultat från arbetet med trygghet och studiero.

Av intervjuer med lärare framgår att det inte finns några rutiner för skolenhetens systematiska kvalitetsarbete. De vet inte om rektorn följer upp och analyserar skolenhetens kunskapsresultat, i alla fall har inget sådant presenterats för lärarna under år 2015. Enligt lärarna följer de upp eleverna på individnivå, men detta sammanställs inte på någon övergripande nivå, varken för elever på barn- och fritidsprogrammet eller för elever på introduktionsprogrammen programinriktat individuellt val eller yrkesintroduktion. Lärarna på introduktionsprogrammen uppger att de själva gör mer informella sammanfattningar från verksamheten som mailas till rektorn. Enligt dessa lärare är yrkesintroduktion "styvmoderligt behandlat" och detta ville de påverka genom mailen till rektorn, men enligt lärarna fick de ingen respons på det de skickade in. Lärarna uppger vidare att det inte görs någon analys av elevers frånvaro och de vet inte om uppgiften i Augustirapporten angående 78 procent närvaro på Burgårdens Utbildningscentrum stämmer för skolenheten. Lärarna efterlyser utvärderingar på systemnivå, utan dessa har de svårt att se mönster för att kunna göra bättre till nästa läsår. *"Man utvärderar i personalrummet, men inte i ett dokumenterat system. Det är något vi vill göra, men vi hinner inte"*, uppger lärarna.

Lärarna tar också upp att projekt kan inledas utan att de varken genomförs fullt ut eller följs upp. Som exempel nämner de ett projekt med "spegling", en form av kollegialt lärande där lärare ger återkoppling på varandras undervisning. Detta projekt kunde, enligt lärarna, inte genomföras fullt ut i alla kurser och i de kurser där speglingen genomfördes skedde ingen utvärdering. Angående resultat från trygghet och studiero menar lärarna att de arbetar i en kaotisk elevsituation vilket gör att inga sådana resultat varken sammanställs eller utvärderas. Lärarna uppger att rektorn inte har förutsättningar att vara en pedagogisk ledare och arbeta med det systematiska kvalitetsarbetet eftersom rektorn får ägna merparten av sin tid till att delta på elevmöten. Lärarna känner inte igen den dokumentation angående det systematiska kvalitetsarbetet som Skolinspektionen tagit del av.

Av intervjun med rektorn framgår att all statistik som presenteras i den dokumentation som inkommit till Skolinspektionen angående det systematiska kvalitetsarbetet sammanställs av utbildningskansliet inom utbildningsförvaltningen. Rektorn uppger att verksamhetsrapporten skrivs tillsammans av de fem rektorerna på de fem skolenheter som ingår i Burgårdens Utbildningscentrum. Vidare uppger rektorn att hon själv sammanställer elevernas betyg i ett dokument som hon ibland går igenom med

lärarna. Syftet med dokumentet är enligt rektorn att kunna fånga upp enskilda elever som det är bekymmer med. Enligt rektorn är hon inte bra på att dokumentera och hon gör ingen analys av elevernas resultat, mycket arbete sker genom att hon pratar med elever och lärare och utifrån det kommer fram till olika åtgärder som inte dokumenteras. Som framgår av bedömningsområdet *Trygghet och studiero* går det inte heller av de trivselenkäter som genomförs med elever i årskurs 1 och 2 att se vad elever inom skolenheten har svarat. Rektorn kan inte heller svara på om uppgiften angående 78 procent närvaro på Burgårdens Utbildningscentrum stämmer för skolenheten. Enligt rektorn frågar aldrig huvudmannen om resultat som enbart rör de elever som ingår i hennes skolenhet.

Skolinspektionens bedömning

Av Skolinspektionens utredning framgår att det inte genomförs ett systematiskt kvalitetsarbete på skolenhetsnivå för Burgårdens Utbildningscentrum 5. Den dokumentation som finns rörande det systematiska kvalitetsarbetet utgår från samtliga skolenheter inom Burgårdens Utbildningscentrum. Ur denna dokumentation går det inte att urskilja vilka resultat som faktiskt rör eleverna inom Burgårdens Utbildningscentrum 5. Rektorn följer förvisso upp sina elevers kunskapsresultat i ett eget dokument, men detta används inte systematiskt för att tillsammans med lärare och övrig personal analysera resultaten och det sker ingen dokumentation av utvecklingsåtgärder som sätts in. Detta gör att rektorn inte heller kan utvärdera om rätt åtgärder vidtagits. Skolinspektionen ser allvarligt på detta, särskilt med beaktande att eleverna inom skolenheten har låg måluppfyllelse. Det finns till exempel ingen analys över varför endast 66 procent av eleverna i årskurs 3 våren 2015 fick gymnasieexamen, varför elevernas genomsnittliga betygspoäng ligger lägre än riket och varför det finns stora skillnader mellan elevers resultat i olika ämnen (läsåret 2014/15 nådde till exempel endast 67 procent av avgångseleverna minst E i Religion 1 och föregående läsår var det endast 56 procent av avgångseleverna som nådde minst E i Historia 1).

Resultaten från arbetet med trygghet och studiero dokumenteras inte alls på enhetsnivå. Sammantaget medför detta att rektorn inte heller, utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen av kunskapsresultat och arbetet med trygghet och studiero, beslutar om nödvändiga utvecklingsåtgärder och dokumenterar de beslutade åtgärderna. Inte heller planerar eller genomför rektorn utvecklingsåtgärder utifrån vad som framkommer vid en analys. Huvudmannen frågar heller aldrig efter rektorns systematiska kvalitetsarbete på skolenhetsnivå, det huvudmannen begär in är rektorernas gemensamma systematiska kvalitetsarbete för Burgårdens Utbildningscentrum. Det gör att

även huvudmannen saknar kunskap om skolenhetens resultat och att inte heller huvudmannen kan vidta några åtgärder som utgår från resultat från Burgårdens Utbildningscentrum 5. (Huvudmannens ansvarstagande för skolformen gymnasieskola bedöms dock i ett annat beslut.)

Flera av bristerna inom övriga bedömningsområden i detta beslut kan också härledas till ett bristande systematiskt kvalitetsarbete. Det gäller till exempel bristerna inom extra anpassningar och särskilt stöd, trygghet och studiero samt det målinriktade arbetet mot att förhindra kränkande behandling av elever.

I samband med den senaste regelbundna tillsynen (då utgjorde Burgårdens Utbildningscentrum en skolenhet) våren 2011 riktades kritik mot att rektorerna inte tog tillräckligt ansvar för att skolans resultat regelbundet utvärderades och användes för att nå de nationella målen (Dnr 43-2010:4949, beslut 2011-03-01). Skolinspektionen finner det anmärkningsvärt att likadana brister identifieras även vid denna tillsyn.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 10 § skollagen förelägga en skolhuvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen förenas med vite. Ett föreläggande ska, enligt 26 kap. 27 § andra stycket skollagen, förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Som konstaterats ovan uppfyller Göteborgs kommun inte de krav som följer av de författningar som gäller för verksamheten. Kommunen föreläggs därför att avhjälpa bristerna genom att vidta de åtgärder som beskrivits ovan.

Skolinspektionens tillsyn har, som framgått ovan, visat på omfattande brister i det systematiska kvalitetsarbetet på skolenhetsnivå. Enligt Skolinspektionen kan bristerna i det systematiska kvalitetsarbetet vara en avgörande förklaring till att så många allvarliga brister inom centrala områden kunnat uppstå på skolan och fortgå under så pass lång tid.

De brister som kunnat konstateras i verksamheten, inom framförallt områdena extra anpassningar och särskilt stöd och trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling, drabbar många elever och har fått särskilt kännbara konsekvenser för de elever i skolan som är mest utsatta. Om inte bristerna inom

det systematiska kvalitetsarbetet åtgärdas, riskerar bristerna att även fortsatt få betydande konsekvenser för eleverna.

Med hänsyn till bristernas allvar, de konsekvenser bristerna redan fått och framöver riskerar att få för eleverna, den tid under vilken bristerna redan tillåtits fortgå, och mot bakgrund av de övriga brister av allvarlig karaktär som kunnat konstateras i verksamheten, bedömer Skolinspektionen att skäl föreligger att förena föreläggandet med vite.

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Göteborgs kommun att senast den 14 april 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Göteborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Det bedrivs ett förebyggande värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet. (Lgy 11, 1. Skolans värdegrund och uppgifter, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Normer och värden)
- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristerna. Bristerna kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska se till att det bedrivs ett förebyggande värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet.
- Rektorn ska se till att elevhälsan främst används förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Motivering till bedömning av brist

Förebyggande värdegrundsarbete

Rättslig reglering

Enligt läroplanen för gymnasieskolan ska utbildningen förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Alla tendenser till diskriminering eller kränkande behandling ska aktivt motverkas. Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser. Skolan har uppgiften att till eleverna överföra värden, förmedla kunskaper och förbereda dem för att arbeta och verka i samhället. Skolan ska förmedla sådana mer beständiga kunskaper som utgör den gemensamma referensramen i samhället och som utgår från grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som alla omfattas av. Skolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i praktisk vardaglig handling.

Skolinspektionens utredning

Av intervjuer med elever framgår att frågor kring demokrati och mänskliga rättigheter tas upp under vissa lektioner, som i till exempel samhällskunskap och i ett par av pedagogikämnen. Några elever uppger att de får diskutera olika etiska dilemman. De ger också exempel på att de under "kärleksveckan" denna termin pratat om hur man ska vara mot varandra. Andra elever uppger att det bara är en lärare som tar upp frågor kring detta. Enligt några elever är det inte heller vanligt att de får vara med och bestämma om hur de ska arbeta med innehållet i kurserna. Eleverna har olika uppfattning angående klassråden,

några säger att de inte alls har några sådana medan andra uppger att de har klassråd varje vecka. Utöver klassråden finns programmöte som hålls ett par gånger per termin. På programmötena deltar två elever från varje klass för att lyfta frågor som kommer från klassen och där övergripande frågor om programmet tas upp. Elever uppger att de inte kan se några resultat efter att frågor lyfts från klassen till programmötet. Det enda exemplet de ger är uppehållsrummet, men de säger samtidigt att det är ett "negativt rum" som borde stängas. Enligt eleverna har uppehållsrummet lett till att elever hellre vistas i uppehållsrummet än går på lektioner och flera elever upplever också uppehållsrummet som en otrygg plats där det sker bråk mellan elever.

Lärare uppger i intervjuer att de pratar i klasserna om värdegrund, men de menar samtidigt att problemen med otrygghet är så stora på skolenheten att detta arbete inte är tillräckligt (se bedömningsområde *Trygghet och studiero*). Där framgår vidare att många elever inte är trygga i skolan och både elever och lärare beskriver en närmast kaotisk skolmiljö). Några lärare uppger att de inte hinner individanpassa undervisningen eftersom de har för många elever, men alla lärare ger exempel på att elever kan påverka både arbetssätt och redovisningsformer.

Rektorn uppger i intervju att lärarna tar upp värdegrundsfrågor eftersom dessa naturligt finns med i många av kurserna på barn- och fritidsprogrammet.

Skolinspektionens bedömning

Av Skolinspektionens utredning framgår att det inte bedrivs ett tillräckligt förebyggande värdegrundsarbete på skolan, för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet eftersom varken elever eller lärare upplever att det pågår ett medvetet förebyggande värdegrundsarbete. Eleverna ger exempel på att det sker i vissa ämnen och vid en särskild vecka och lärarna upplever att även om de tar upp värdegrundsfrågor så räcker inte arbetet till på grund av skolenhetens omfattande brister inom trygghet och studiero. Flera elever uppger också att de inte har klassråd vilket gör att de då inte, i denna form, ges möjlighet att i praktisk handling utöva demokrati.

Elevehälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska det för eleverna i gymnasieskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att

elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 277) anges bl.a. följande. Elevhälsans fokus ska inte vara hälso- eller sjukvårdande insatser i snäv bemärkelse utan förebyggande och hälsofrämjande insatser i ett bredare perspektiv.

Skolinspektionens utredning

Av dokumentation som inkommit till Skolinspektionen inför tillsynen och av intervjuer med representanter för elevhälsan framgår bland annat följande angående elevhälsans organisation. Elevhälsan inom Burgårdens Utbildningscentrum är delvis gemensam för de fem skolenheterna. Den gemensamma delen består av kuratorer på 1,75 tjänst, skolsköterskor på 2,6 tjänst och en för gymnasieområde Skånegatan gemensam psykolog på 0,6 tjänst. Kuratorerna och skolsköterskorna har rektorn för Burgårdens Utbildningscentrum 5 som chef, psykologen är anställd centralt av utbildningsförvaltningen. Totalt finns tolv specialpedagoger, men dessa arbetar på de olika skolenheterna och har då respektive skolenhets rektor som chef. Den gemensamma delen av elevhälsan har delat upp eleverna mellan sig så alla elever har "en egen" skolsköterska och kurator. Elevhälsomöten genomförs regelbundet, oftast varje vecka, på skolenhetsnivå med ansvarig rektor, däremot genomförs inga möten då samtliga i elevhälsan deltar. Psykologen deltar en eller två gånger per termin på elevhälsomötena som genomförs på skolenhetsnivå. Inom Burgårdens Utbildningscentrum 5 arbetar en specialpedagog.

Elever uppger i intervju att de vet vilka som ingår i elevhälsan och var de finns om de vill träffa dem. Enligt eleverna har elevhälsan kommit ut i klasserna och presenterat sig. Eleverna kan inte ge något exempel på att elevhälsan arbetat med något förebyggande och hälsofrämjande arbete.

Elevhälsans representanter uppger i intervju att de inte arbetar främst främjande och förebyggande. Enligt elevhälsan saknar de att de under sina möten med rektor inte pratar om det förebyggande och hälsofrämjande arbetet och att de inte är delaktiga i diskussioner kring det som sker på skolan. De får istället veta i efterhand om något bråk skett på skolan och förväntas då vara med och lösa bråket. De beskriver sitt arbete som brandkårsutryckningar med inslag av främjande delar. De berättar också att de tidigare, under en annan chef, hade diskussioner om det förebyggande och hälsofrämjande arbetet samt ett systematiskt kvalitetsarbete för elevhälsan, men att det inte är så nu.

Rektorn bekräftar i intervju delvis elevhälsans uppgifter. Rektorn uppger att elevhälsan vill arbeta mer hälsofrämjande och förebyggande men att de istället får prioritera elever som är i behov av akuta insatser. Däremot menar rektorn att de pratar om detta arbete under elevhälsomötena. Som framgår av bedömningsområde Extra anpassningar och särskilt stöd anser både lärare och rektorn att de resurser som finns inom elevhälsan inte räcker till på grund av det stora behovet av stöd som eleverna har.

Skolinspektionens bedömning

Av Skolinspektionens utredning framgår att elevhälsan inte används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Enligt både elevhälsan och rektorn arbetar elevhälsan främst med akuta elevärenden utifrån redan uppkomna situationer. Eftersom elevhälsan oftast kopplas in först i det åtgärdande arbetet när ärenden redan uppstått kan arbetet inte anses vara främst av förebyggande och hälsofrämjande karaktär som författningarna föreskriver.

Motivering till föreläggande som ingripande

Göteborgs kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Göteborgs kommun föreläggs att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Övriga arbetsområden

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de examensmål som gäller för det nationella program som eleven läser. Undervisningen ska utformas och genomföras så att alla elever, såväl på nationella program som på introduktionsprogram, ges möjligheter att nå samtliga kunskapskrav inom de ämnen som eleven läser, det vill säga såväl i gymnasiegemensamma ämnen som programgemensamma ämnen, ämnen inom inriktningar och fördjupningsämnen.

I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och

utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Arbetsplatsförlagt lärande, grundläggande behörighet och introduktionsprogram (om yrkesprogram och/eller introduktionsprogram finns vid skolenheten)

Skolan ska se till att elever på yrkesprogram får den utbildning de har rätt till avseende arbetsplatsförlagt lärande (APL) och möjlighet att nå grundläggande behörighet. APL är en central del i all yrkesutbildning, då denna ska bidra till att eleven utvecklar såväl yrkeskunskaper som en yrkesidentitet. För elever som läser i huvudsak skolförlagd utbildning ska APL motsvara minst 15 veckor av den samlade utbildningstiden och för elever som är lärlingar ska APL motsvara minst 50 % av utbildningen. Skolan ska ha kvalitetssäkrat arbetsplatsen så att eleven har reell möjlighet att nå de kunskaper som eleven är avsedd att uppnå på arbetsplatsen, exempelvis att skolan avtalat med arbetsplatsen om vilka delar av det centrala innehållet på en eller flera kurser som ska behandlas. Skolan ska också följa upp att så sker. Handledaren är en central aktör, och behöver förutom kunskaper inom yrket också ha kunskaper om de mål som eleven ska uppnå och bedömas gentemot så att eleverna får adekvata arbetsuppgifter utifrån detta.

Att eleverna ges möjlighet till fortsatta studier på högskolenivå är en central rättssäkerhetsfråga. Det är dock inte tillräckligt att eleverna ges en teoretisk möjlighet att uppnå grundläggande behörighet utan skolan bör också göra det praktiskt möjligt för eleverna, ex. genom att undvika schemakrockar.

För introduktionsprogrammen finns inga nationellt fastställda programstrukturer eller examensmål, utan utbildningen ska utformas så att eleven förbereds för vidare studier eller etablering på arbetsmarknaden. Ett centralt instrument i denna planering är elevens individuella studieplan. Eleven ska, utifrån sina behov, få en utbildning som uppfyller introduktionsprogrammets syfte så att elevens mål med utbildningen kan uppnås.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Detta gäller alla elever, oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram. Detta avser samtliga ämnen som eleven läser, det vill säga såväl gymnasiegemensamma ämnen som programgemensamma ämnen, ämnen inom inriktningar och fördjupningsämnen.

Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själva upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a.

ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. I de fall eleven har haft hela eller delar av kurser förlagda till arbetsplats (APL) ska bedömning av detta ingå i den samlande bedömningen.

Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

På Skolinspektionens vägnar

Peter Ekborg
Avdelningschef

Ulrika Foss Rudbeck
Utredare/Föredragande

Hur man överklagar, se bilaga 3

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Burgården Utbildningscentrum 5

Bilaga 3: Överklagandehänvisning

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Burgården Utbildningscentrum 5

I Göteborgs kommun är det utbildningsnämnden som fullgör kommunens uppgifter inom skolformen gymnasieskola. Utbildningsnämnden ansvarar även för studie- och yrkesvägledning samt modersmålsundervisning för alla elever inom gymnasieskolan i Göteborgs kommun. Utbildningsförvaltningen utför de uppdrag utbildningsnämnden beslutar om. Förutom utbildningskansliet, den centrala administrationen, finns inom utbildningsförvaltningen följande verksamheter: vägledningscentrum som samlar studie- och yrkesvägledning, center för skolutveckling i Göteborgs kommun samt språkcentrum som ger modersmålsstöd, modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet. I Göteborgs kommun finns 13 kommunala gymnasieskolor som tillhör något av de tre gymnasieområdena Skånegatan, Centrum eller Lindholmen. De flesta gymnasieskolor är indelade i ett antal skolenheter.

Burgårdens Utbildningscentrum tillhör gymnasieområde Skånegatan och var fram till och med läsåret 2010/11 en skolenhet. År 2011 genomfördes en omorganisation som innebär att Burgårdens Utbildningscentrum idag är indelad i fem skolenheter. Varje skolenhet leds av en rektor. Detta beslut rör Burgårdens Utbildningscentrum 5.

Burgårdens Utbildningscentrum består av A-huset och B-huset som sammanlänkas av en korridor, matsal och café, bibliotek, aula och ett rum för IT-support. Huvudentrén finns i A-huset och mellan A- och B-huset finns en gård med flera entréer. Eleverna har sin hemvist och de flesta lektionssalar i antingen A- eller B-huset. I A-huset bedrivs extern verksamhet i form av kurser, frisörsalong och restaurang. Burgårdens gymnasiesärskola har sina lokaler i A-huset och till matsalen kommer elever från andra skolor för att äta. Rektorn, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning finns i B-huset. Eleverna på Burgårdens Utbildningscentrum rör sig därför både i A- och B-huset.

Burgårdens Utbildningscentrum 5 erbjuder utbildning inom ett nationellt program och två introduktionsprogram. Det nationella programmet är yrkesprogrammet barn- och fritidsprogrammet med de tre nationella inriktningarna fritid och hälsa, pedagogiskt arbete och socialt arbete. De två introduktionsprogrammen är programinriktat individuellt val och yrkesintroduktion. Vid tiden för tillsynsbesöket går 220 elever på barn- och fritidsprogrammet (varav 21 elever går lärlingsutbildning), 44 elever på programinriktat individuellt val och 26 elever på yrkesintroduktion.

Bilaga 3: Överklagandehänvisning

Skolinspektionens beslut om föreläggande vid vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Förvaltningsrätten i Stockholm, men ska skickas eller lämnas till Skolinspektionen, men ska skickas eller lämnas till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg.

Överklagandet ska ha inkommit till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om klaganden är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges. Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller dennes ombud.